



Krótkoterminowy monitoring obejmował 5 miast: Kijów, Odessę, Czernihów, Winnicę, Lwów. W skład misji weszli obywatele z Polski, Czech, Słowacji, Kanady, Ukrainy.

Analiza sytuacji przedwyborczej

Przyspieszone wybory prezydenckie i wybory do lokalnych organów władzy na Ukrainie odbyły się w wyjątkowo trudnym momencie w historii kraju. Kampania wyborcza odbywała się w warunkach:

- Destabilizacji i poważnego społeczno-politycznego kryzysu w państwie, powstałego po rezygnacji z podpisania przez Viktora Janukowycza umowy stowarzyszeniowej z Unią Europejską, represji i pacyfikacji pokojowych demonstrantów w Kijowie,
- Aneksji Półwyspu Krymskiego przez Rosję,
- Obecności rosyjskich wojsk na granicy z Ukrainą i prowadzenia przez nich „ćwiczeń”,
- Prób destabilizacji sytuacji przez prorosyjskich terrorystów i separatystów działających w południowej i wschodniej Ukrainie według „krymskiego scenariusza”,
- Terroryzowania miejscowej ludności, w tym brania zakładników i żołnierzy przez prorosyjskich terrorystów we wschodnich regionach Ukrainy.

Rosyjski rząd odegrał wiodącą rolę w utrudnianiu swobodnego wyrażenia woli przez ukraińskich obywateli, szczególnie przy pomocy prowadzonej jawnie dezinformacji i propagandy rosyjskich mediów.

Prezydencka kampania wyborcza trwała 2 miesiące. Data przyspieszonych wyborów została ogłoszona 24.02.2014 roku, a więc na trzy dni po ucieczce byłego prezydenta V. Janukowycza do Rosji. Wybory na stanowisko mera Kijowa i deputowanych do Rady Miejskiej w Kijowie zostały wyznaczone 25.02.2014 roku, a kampania wyborcza rozpoczęła się 05.04.2014 roku.

Uwzględniając warunki, w jakich odbywała się kampania, można ją uznać za udaną. Analiza przygotowań do przeprowadzenia wyborów pozwoli na uniknięcie błędów technicznych w następnych wyborach parlamentarnych, które odbędą się jesienią 2014 roku.

Pomimo licznych oświadczeń najwyższych przywódców Rosji w sprawie wyprowadzenia wojsk, zdaniem obserwatorów zagrożenie rosyjską interwencją jest nadal wysokie: miasteczka wojskowe dalej pozostają na granicy z Ukrainą, a prorosyjscy terroryści z tak zwanej „DNR” (Doniecka Republika Ludowa) kilka godzin po zamknięciu posterunków [ogłosili wprowadzenie „stanu wyjątkowego”](#).

Wybory prezydenckie miały wyjątkowe znaczenie dla legitymizacji organów władzy na Ukrainie. Co wzmocniło wysiłki władz do zapewnienia obywatelom Ukrainy bezpieczeństwa podczas wyborów. Newralgicznym punktem były regiony zachodnie, gdzie odnotowano przypadki gróźb, stosowania przemocy wobec członków okręgowych komisji wyborczych (OKW), niszczenia mienia należącego do OKW oraz kradzieży dokumentacji wyborczej.

Zaplecze techniczne oraz dostępność punktów wyborczych nie były zorganizowane we właściwy sposób. Członkowie komisji wyborczych także nie byli dostatecznie przygotowani. Doprowadziło to do ogromnych kolejek, przede wszystkim w Kijowie - gdzie jednocześnie odbywały się wybory na stanowiska mera i do lokalnych organów władzy.

Obserwatorzy Misji ODF odnotowali, że członkowie komisji wyborczych nie radzili sobie z wydawaniem 4 kart jednocześnie. Karty wydawano ze znacznym opóźnieniem. Zauważono także, że na niektórych listach brakowało nazwisk osób uprawnionych do głosowania. W niektórych lokalach wyborczych nie było także informacji o kandydatach do wyborów lokalnych.



Dzień głosowania

Obserwatorzy Misji wyraźnie oddzielili przebieg wyborów prezydenckich oraz lokalnych, które odbyły się w niektórych miastach Ukrainy.

Wybory Prezydenta Ukrainy

Zwycięstwo Poroszenki w pierwszej turze ([według danych pierwszych sondaży](#)) świadczy o pragnieniu obywateli wybrania prezydenta, który zdoła przeprowadzić kraj przez trudne reformy, obierze europejski kurs rozwoju, zwalczy korupcję oraz zachowa jedność państwa. Wysoka frekwencja wyborcza była dowodem na to, że Ukraińcy dokonali świadomego wyboru.

Jednym z podstawowych przesłań Euromajdanu było zdyskredytowanie iluzji dotyczącej najwyższej władzy. Pozycja prezydenta nie jest już tak silna, zmniejszono prerogatywy głowy państwa na mocy powrotu do ukraińskiej konstytucji z 2004 r. i obrania parlamentarno-prezydenckiej formy rządów.

Zapowiedziane przez Poroszenkę wybory parlamentarnych zaplanowane na jesień 2014 roku powinny umocnić zmiany na politycznej mapie Ukrainy i jej europejską orientację. Pozostali kandydaci na stanowiska prezydenta nie deklarowali gotowości do podejmowania podobnych działań - oprócz podpisania "bloku gospodarczego" w umowie stowarzyszeniowej z Unią Europejską.

Przy wysokiej frekwencji odnotowano jednocześnie [niski odsetek głosów](#) oddanych na kandydatów neutralnych, popierających federalizację (M. Dobkin, T. Tigipko). Kandydaci prezentujący prorosyjską lub separatystyczną postawę, albo nie występowali, albo całkowicie wycofali się z wyścigu o fotel prezydencki (jak na przykład O. Tsarev).

Niski odsetek głosów oddanych na radykałów (D. Yarosh, O. Tyahnybok, którzy łącznie uzyskali mniej niż 3% głosów) świadczy o dojrzałości politycznej obywateli Ukrainy.

Wybory do lokalnych organów władzy

Kijów

Podczas wyborów do organów lokalnych władz w Kijowie doszło do większej ilości uchybień. Najczęściej powtarzające się problemy związane z organizacją wyborów:

- nieodpowiednie przygotowanie członków komisji w związku z wysoką frekwencją - nierzadko obserwatorzy pomagali w wydawaniu kart do głosowania
- brak w poszczególnych lokalach wyborczych informacji o kandydatach w wyborach do Rady Miejskiej Kijowa (plakaty informacyjne)
- brak protokołów końcowych do podliczania wyników wyborów do Rady Miasta Kijowa i na stanowisko mera Kijowa (komisja dysponowała za to protokołami do podliczania głosów w wyborach prezydenckich)
- przypadki ręcznego sporządzania protokołów (np. w lokalu wyborczym Nr 800491);
- brak nazwisk niektórych uprawnionych do głosowania na listach komisji wyborczych
- przypadki wydawania przez komisję tylko części kart do głosowania (wydano tylko karty do głosowania na prezydenta – na przykładzie lokalu wyborczego Nr 800487);
- w niektórych lokalach złamano zasadę tajności - głosowano po kilka osób w jednej kabinie lub poza kabinami (na przykładzie lokalu wyborczego Nr800499).



Wybory do Rady Miasta w Kijowie można uznać za najslabiej zorganizowane. Jednocześnie problemy techniczne nie wpłynęły na wyniki głosowania. Udało się niemal całkowicie zwalczyć czarny PR, czy masowe pokupowanie wyborców przez organizację koncertów muzycznych, etc.

Zdaniem członków komisji i samych wyborców, pytanych w sondażach frekwencja wyborcza była najwyższa od 1991 roku.

Na podstawie [oficjalnych danych](#) Centralnej Komisji Wyborczej, niewłaściwą pracę komisji w lokalach wyborczych można tłumaczyć celowym działaniem niektórych kandydatów na prezydenta, którzy w trakcie formowania składu komisji kilkakrotnie zmieniali swoich przedstawicieli. Zastępca przewodniczącego CKW, Andrey Magera poinformował także, że kolejki w lokalach wyborczych były skutkiem równoczesnego przeprowadzenia wyborów prezydenckich i samorządowych, zastrzegając, że w przyszłości należy unikać takiego rozwiązania.

Odessa

Według obserwatorów Fundacji władze Odessy zdołały ustabilizować sytuację w mieście po tragicznych wydarzeniach z 2 maja - głównie dzięki całkowitej wymianie kadry dowodzącej w strukturach siłowych. Jednocześnie w wyborach odnotowano niską frekwencję. W głosowaniu udziału nie wzięło głównie starsze pokolenie. W lokalach wyborczych przeważała młodzież. Obserwatorzy odnotowali jeden przypadek tzw. "karuzeli wyborczej", niestety nie udało się ustalić na korzyść jakiego kandydata stosowano metodę. Zgodnie ze wstępnymi wynikami sondaży, [na czele wyścigu do fotela mera stoi Eduard Gurvits](#).

Lwów

Przedstawiciele Otwartego Dialogu we Lwowie odnotowali udział w głosowaniu mieszkańców z obwodów łużańskiego i donieckiego, którym po przedstawieniu dokumentów tożsamości udzielono prawa do głosowania poza miejscem zamieszkania. Głosowanie odbywało się w spokojnej atmosferze, nie stwierdzono znaczących uchybień.

Winnica

Głównym zastrzeżeniem obserwatorów było niewystarczające wyposażenie lokali wyborczych. Kabiny do głosowania były widoczne, co naruszało zasadę tajności głosowania. Zdarzało się, że głosy podliczano na korytarzach (przy czym zamykano drzwi do wszystkich pomieszczeń). Obserwatorzy byli obecni przy sporządzaniu protokołów w lokalu wyborczym Nr 051499 – gdzie ponad ¾ wyborców poparła Petra Poroszenkę, a frekwencja wyborcza wyniosła ponad 70%.

Stanowisko Tatarów krymskich

Na podstawie danych uzyskanych z monitoringu mediów przeprowadzonego przez analityków Fundacji, ponad stu krymskich Tatarów, którzy zarejestrowali się wcześniej w ustawowych terminach, [wzięło udział w głosowaniu na terenie obwodu chersońskiego i winnickiego](#), oraz we Lwowie i Kijowie, gdzie tymczasowo zostały ewakuowane ich rodziny.

[W przeddzień głosowania jeden z terenowych lokali wyborczych został obrzucony koktajlami Mołotowa](#). Incydent ten nie wpłynął jednak na prace komisji w dniu głosowania.

Wnioski i zalecenia



Wybory prezydenckie i wybory do władz lokalnych w niektórych miastach na Ukrainie można uznać za ważne. Wybory przebiegały w warunkach aneksji części terytorium i destabilizacji. Jednocześnie odnotowano wysoką frekwencję wyborczą na całym terenie Ukrainy. W większości regionów frekwencja wyniosła ponad 60%. Z uwagi na działania prorosyjskich terrorystów przeważająca większość mieszkańców obwodu ługańskiego i donieckiego [nie zdołała oddać głosów](#), mimo to [w kilku okręgach i lokalach w tych regionach wybory się odbyły](#). W okręgach wyborczych na terenie obwodu ługańskiego i donieckiego zwolennicy Rosji sabotowali wybory i udzielali pomocy terrorystom.

Uwaga międzynarodowej opinii publicznej skupiła się głównie na wyborach prezydenckich. Opierając się na informacjach naszych obserwatorów i monitoringu mediów wybory uznajemy za ważne i transparentne.

Zdaniem analityków Fundacji, równoczesne przeprowadzenie wyborów prezydenckich i samorządowych sprawiło, że uwaga skoncentrowała się na wyborach głowy państwa.

Wybory do Rady Miejskiej w Kijowie, wybory mera Kijowa i wybory w niektórych innych miastach (na przykład w Odessie) są przykładem na to jak mogą przebiegać przyszłe wybory parlamentarne i wybory powszechne do lokalnych organów władzy na Ukrainie.

Fundacja Otwarty Dialog apeluje o uwzględnienie błędów, które odnotowano podczas wyborów prezydenckich i samorządowych, tak by nie dopuścić do podobnych w trakcie planowanych na jesień 2014 r. wyborów parlamentarnych. Proponujemy także:

- Wprowadzenie elektronicznego systemu głosowania, zoptymalizowanie procedury rejestracji i liczenia głosów w oparciu o międzynarodowe doświadczenie.
- Zadbanie o lepsze przygotowanie członków komisji wyborczych.
- Reformę samorządową w kierunku decentralizacji władzy, co będzie sprzyjało świadomemu uczestnictwu obywateli i podtrzymaniu wysokiej frekwencji wyborczej.
- Planowanie kalendarza wyborczego z uwzględnieniem nie tylko aspektów politycznych, ale także technicznych - tak by możliwe było dostarczenie na czas lokalom wyborczym niezbędnych materiałów informacyjnych.

Pełny raport zostanie opublikowany po ogłoszeniu oficjalnych wyników wyborów.